

POVÁLEČNÉ USPOŘÁDÁNÍ

Postupim – Cecilienhof, místo konání poválečné konference protihitlerovských spojenců

☛ PODKARPATSKÁ RUS, NEBO ZAKARPATSKÁ UKRAJINA?

Ještě před koncem války si Stalin vymínil, že po osvobození dojde na území Podkarpatské Rusi k plebiscitu, kterým se rozhodne, zda bude toto území i nadále součástí Československa, nebo zda bude připojeno k SSSR. Ve skutečnosti nepředpokládal, že by k nějakému plebiscitu došlo, a přestože souhlasil s obnovením Československa v předmnichovských hranicích, už od roku 1944 počítal s Podkarpatskou Rusí jako s budoucím územím Sovětského svazu. Podnikal k tomu také patřičné kroky. Na Podkarpatské Rusi v době osvobozování Rudou armádou působili agitátoři, kteří obratnou propagandou přesvědčovali obyvatele, že pro ně bude výhodné připojit se k Sovětskému svazu. Na druhou stranu tu Sovětský svaz začal vytvářet atmosféru strachu: vytipovaní obyvatelé byli bez stopy odvlékáni do Sovětského svazu, další byli násilně zařazováni do Rudé armády. Československá delegace, která měla podle dohody se Sovětským svazem osvobozené území spravovat, byla držena v izolaci bez možnosti spojení s Londýnem. Za těchto okolností bylo prezidentu Benešovi jasné, že je Podkarpatská Rus ztracena. 29. června 1945 byla podepsána československo-sovětská dohoda o tom, že se Podkarpatská Rus stává součástí Ukrajinské sovětské socialistické republiky jako Zakarpatská Ukrajina.

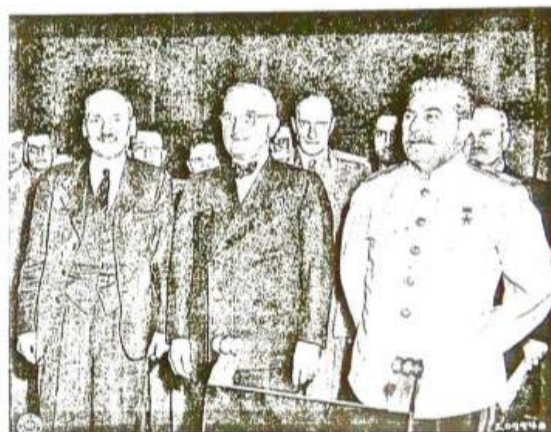

Typická vesnice na Podkarpatské Rusi

POSTUPIMSKÁ KONFERENCE

Zatímco se v Tichomoří ještě válčilo s Japonskem, v Evropě v létě 1945 proběhla **první poválečná konference v Postupimi** u Berlína. Byla to také poslední konference hlavních protihitlerovských spojenců – **Spojených států amerických** (ty zastupoval **Harry Truman** [heri trúmen], který se stal prezidentem po smrti Roosevelta), **Sovětského svazu** (Stalin) a **Velké Británie** (v Británii několik dní po zahájení konference proběhly volby, po nichž Churchilla ve funkci britského premiéra a tedy i zástupce Velké Británie v Postupimi nahradil **Clement Attlee** [klement etlí]).

Hlavním problémem, který se na postupimské konferenci řešil, bylo pochopitelně **Německo**. Německo bylo zatím rozděleno do **čtyř okupačních zón**, ale počítalo se s tím, že bude časem **obnoveno jako jednotný demokratický stát**. Jednu okupační zónu kontroloval **Sovětský svaz**, jednu **Spojené státy americké**, jednu **Velká Británie** a jednu **Francie**. Později se dozvíte, proč k obnovení Německa nedošlo. Podobně jako Německo bylo do okupačních zón rozděleno i **Rakousko**.

Zleva: Clement Attlee, Harry Truman a J. V. Stalin na jednání v Postupimi

Ujednání, která se týkala Německa, se dají shrnout do několika bodů:

- **Demilitarizace:** úplné odzbrojení Německa – zrušení všech pozemních, leteckých a námořních vojenských sil, zrušení všech vojenských organizací (např. SS), zrušení vojenského průmyslu atd.
- **Denacifikace:** odstranění nacismu, všech nacistických organizací (např. NSDAP, Hitlerjugend) a nacistických zákonů; jednalo se dokonce i o dohled nad školami, aby byly děti vychovávány v jiném než nacistickém duchu.
- **Demokratizace:** Německo mělo být postupně přetvořeno na demokratický stát (např. mělo vzniknout více politických stran, měly probíhat svobodné volby a o zákonech měl jednat parlament).

V Postupimi se také projednávaly **nové hranice v Evropě**. **Sovětský svaz** posunul své hranice dále na západ: získal např. část **Východního Pruska** na úkor Německa a Polska a **Podkarpatskou Rus** ☛ na úkor Československa. Na západ se posunula i hranice mezi Polskem a Německem.

V Postupimi se řešilo i **vysídlení Němců z Polska, Československa a Maďarska**. Vysídlení znamenalo přemístění německých menšin z těchto států na území Německa, do okupačních zón velmocí,

Evropa po druhé světové válce

probíhalo tedy s jejich souhlasem. V případě Maďarska a Československa šlo většinou o potomky německy hovořících kolonistů, kteří se na území těchto států usazovali už od středověku. Vysídlení z Polska pocházeli převážně z původně německých oblastí, které byly Polsku přiřčeny po druhé světové válce. Celkem se toto opatření týkalo asi **12 milionů lidí**, z toho 3 miliony pocházely z Československa. Státní hranice ve střední Evropě se tak po vysídlení německé menšiny z velké části shodovaly s rozmištěním jednotlivých národů, což byl jeden z účelů tohoto opatření. Jak státy, odkud byli Němci vysídlováni, tak velmocí předpokládaly, že takové uspořádání přispěje k uklidnění poměrů v Evropě. O vysídlení Němců z Československa se více dočtete na str. 122.

Druhou světovou válku musely samozřejmě uzavřít mírové smlouvy a poprvé v historii mělo po válce dojít i k **potrestání válečných zločinců**.

Rozdělení Německa a Rakouska do okupačních zón

Rozdělení Berlína (k čemu a kdy sloužil letký most, se dozvíte na str. 100)

Prostuduj a odpověz písemně na otázky za textem:

Jak bylo po válce rozděleno Německo?

Co znamená slovo demilitarizace?

Co se řešilo v Postupimi?

Které státy spravovaly okupační zony v Německu?

NORIMBERSKÉ PROCESY

Před Mezinárodním vojenským tribunálem v Norimberku nestanuli řadoví členové wehrmachtu či SS za to, že plnili rozkazy, ale obviněno bylo 177 nacistických německých a rakouských pohlavárů, tedy lidí, kteří rozhodovali o tom, co se bude dít. Dvanáct z nejvyšších postavených nacistů, kteří byli v Norimberku souzeni, dostalo trest smrti. Jedenáct jich bylo skutečně popraveno a to v říjnu 1946. Jeden popravený unikl trestu, že spáchal sebevraždu, a jednoho se nikdy nepodařilo dopadnout. Další byli odsouzeni k různě dlouhým trestům odnětí svobody, jen někteří byli uznáni nevinnými.